

Heempad journaal (HPJ) nummer 44 (7^e jaargang) 6 sept.2020

Wat een geluk dat de natuur er is om te omarmen, liefde straalt van de bloemen af, je kunt de aarde gewoon aanraken, planten en oogsten, zaden plukken en uitstrooien, zelfs boomknuffelaars zijn waargenomen. Voor dit alles geldt geen anderhalve meter regeling. Beantwoordt de liefde van de natuur met wederzijdse gevoelens. Hoe dichterbij de natuur we leven, hoe beter we ons kunnen schikken in beperkingen. Er is zoveel te beleven dat er wel tien HPJ's achtereen volgeschreven zouden kunnen worden, zeg maar boekwerken vol. Op de vloer van onze huiskamer liggen enkele tientallen mappen uitgestald, gerangschikt per onderwerp, de actualiteit volgend in relatie met ons doel, tips voor vergroening en biodiversiteit in eigen omgeving. Met hier en daar een kwinkslag of een verpakte boodschap. Verzacht het gevoel van beperking, zie wat wel kan. Zie ook de positieve kanten, de innovatie, thuiswerken, minder verkeer en nieuwe kansen voor natuur en klimaat. Afmelding van de nieuwsbrief kan: janny@countrygazette.nl. Samenstelling: Hans van Dam.

De wonderlijke wereld van zaden. Er zijn boeken over volgeschreven, de mens kan een handje helpen, uiteindelijk is het toch het zaadje zelf wat de plek voor ontkieming kiest. De maanden voor zaadwinning bij uitstek zijn augustus en september, voor voorjaarsbloemen is het te laat. Zaden zijn overal, ze kunnen enorme afstanden afleggen, de meesten beperken zich tot rondom de eigen groeiplek en proberen zo terrein te veroveren. Een plant wil overleven, van kiem tot zaadlozing, daarna sterft ze af (eenjarige) of versterkt haar wortelstelsel (vaste plant) voor dezelfde cyclus volgend jaar. Sommige planten (tweejarigen) reserveren in de nazomer een plek voor later door vorming van een bladrozet (paardenbloem, kaardenbol, toortsen, fijnstralen, slangenkruid).

Wanneer kunnen we zaaien? Voor volkstuinters maart/ april/ mei, er zijn schema's gemaakt die daarbij helpen voor optimaal resultaat (de tuinkalender). Doe je het te vroeg, kan een late nachtvorst fataal zijn. Hoe doet de natuur het zelf? Na de bevruchting door bijen/ vlinders en andere insecten groeit de vrucht, waarin de zaden zijn opgeslagen. Het moment van rijping kan door weersinvloeden versneld (warm weer) of vertraagd worden (kou). Vruchten rijpen en elke plant heeft haar eigen tactiek van verspreiding, dat is evolutionair bepaald. Sommige planten laten hun zaden snel los, anderen houden ze zolang mogelijk vast om elke kans te benutten. Kijk vooral hoe de natuur het complexe voortbestaan van een plant regelt, vaak met slimme technieken.

Hoe verspreiden zaden zich? Windbloemen: veel composieten zoals paardenbloem, kruiskruid, havikskruid, streepzaad en gele morgenster. Sommige bomen hebben zaden met vleugeltjes: es en esdoorn. Wilg en vooral populier doen het via pluis, zo overvloedig soms dat bermen onder populieren wit kleuren van 'zomerse sneeuw'. Bekend zijn de pluisbollen van de paardenbloem.

Schietende zaden: veldkers, viooltje, veel vlinderbloemigen zoals lathyrus, springzaad, reuzenbalsemien en wolfsmelk. Kruisbladwolfsmelk groeit soms spontaan op in de tuin. Zij schieten hun harde zaden meters ver weg, je hoort het soms tikken tegen de ramen. De reuzenbalsemien verovert springend vele oevers. Riet en lisdodde zijn ook windbloeiërs die zich via pluis verspreiden, evenals het wilgenroosje. Bij rijping van springkomkommers springt de kop eraf.

Mierenbroodjes, zaden met eetbare aanhangsels, lokken mieren, die verslepen de zaden naar hun nest waar het oneetbare deel achterblijft en kan ontkiemen. Vaak zijn dit de plantjes die tussen tegels een plekje vinden. Onder tegels is het warm en vochtig, een ideaal kiemklimaat. Voorbeelden: muurleeuwenbek en stinkende gouwe, maar ook zaden zonder dat mierenbroodje worden door mieren en graafwespen en bijtjes verspreid. Het beste middel tegen ongewenste tegelplantjes? tegels eruit, planten erin. Een tegeltuin is arbeidsintensiever dan een eenvoudig maar functioneel ingerichte tuin. Gezonder, mooier, koeler bij hitte en beter voor de wateropvang.

Drijvende zaden hebben een vetlaagje. De uitgebloeide bloemstengel buigt naar beneden, als zaden rijp zijn barst de vrucht open, zaden drijven met de stroom mee totdat het hecht aan een oeverdeel met ruimte om te ontkiemen. De dotterbloem doet dat onopvallend in mei, de gele lis duidelijk zichtbaar drijvend totdat het vruchtvlees door rotting opengaat en de fraai gerangschikte zaden loslaat. Momenteel te zien bij het niet gemaaide oeverdeel van het Schoolakkerbos. Andere oeverplanten krijgen hulp van watervogels en vissen die ook wel een zaadje lusten en verspillen.

Oliehoudende zaden blijven lang kiemkrachtig en kunnen tientallen jaren in rust hun kiemkracht vasthouden. Bij verstoring (spitten, schoffelen, ploegen, bouwrijp maken van terreinen) ontkiemen planten die je er jaren niet had gezien. Mooie voorbeelden: raapzaad, vlas, klaproos en perzikkruid. Tijdens mijn periode als boomkweker kiemden tabaksplanten nog van planten die in de oorlog in Boskoop werden gekweekt. Er zijn zaadbanken die zaden geconserveerd bewaren voor de toekomst.

Klit- en kleefzaden. De natuur is de uitvinder van het klittenband. Bekendste voorbeelden zijn de klit (er staan prachtige exemplaren op de Linnaeuskade, Boskoop). Mensen en honden lopen er langs en de vrucht vol zaden klitten stevig vast in de verwachting elders geloosd te worden. Grote grazers in natuurgebieden zijn de beste verspreiders. Andere voorbeelden zijn kleefkruid, tandzaad, agrimonie, veldhondstong, ossentong en heksenkruid. Kleefkruid wordt door plantsoenwerkers verspreid via hun kleding. Heksenkruid groeit langs bos- en tuinpaden (schaduwplant) en wordt door wandelaars, post- en pakketbezorgers verspreid. Kleefzaden blijven vaak plakken aan schoenen of poten van dieren, zoals weegbree en brunel, planten die vaak langs paden groeien.

Eetbare zaden worden mondiaal geteeld om de bevolking (mens en vee) van voedsel te voorzien. We kunnen niet zonder rijst en granen. Ook lekkernijen als kruiden en nootjes zijn onmisbaar. Sijsjes en andere vinkachtigen peuteren zaden uit elzenproppen en dennenappels. Veel dieren hamsteren eikels en beukennootjes om de winter door te komen. De aardbei heeft de zaden aan de buitenkant, op het vruchtvlees. **Besvruchten en steenvruchten** behoren tot ons dagelijks gebruik, met dit verschil dat de zaden, meestal in de kern van de vrucht, niet geconsumeerd worden.

Plant, dier en mens vormen de samenleving. De mens is grootste verstoorder van ons eigen voortbestaan. Uitputting, misbruik, overconsumptie, klimaatcrisis, plagen, ziekten, droogte, oorlogen, machtsmisbruik, verstening, economische gewin boven natuurlijk evenwicht. Het zijn de grootste bedreigingen voor het mooiste systeem dat de evolutie (of de schepping) ons heeft gegeven. Wij hebben de gave om het te beheren, de balans te zoeken, niet door overheersing.

Zaden en maaibeheer. Juist maaibeheer is van groot belang voor behoud van biodiversiteit. Maatwerk is belangrijk, gefaseerd maaien, nooit meer klepelen, na een week afvoeren en vooral niet met veel te zwaar materieel de vaak te zachte berm vastdrukken en beschadigen. Aan uitvoerders het verzoek om altijd restjes te laten staan (vooral oevers) voor overwintering van dieren.

Zelf zaden plukken, nu doen als het nog kan! Die kans is er nog op natuurvriendelijke oevers, op het heempad (o.a. kattenstaart) en op de Linnaeuskade. Op deze plekken zijn genoeg zaden om vele tientallen kilometers bermen, dijken en terreinen van planten te voorzien, zoals wilde peen, cichorei, dubbelkelk, honingklaver, heelblaadjes, koninginnenkruid, toortsen en meer. Neem een snoeischaar mee, flinke zak of emmer, knip verantwoord (vermink en vertrap planten niet). Zoek (in overleg) naar geschikte plekken, strooi selectief, let op grondsoort, vochtigheid, schaduw, voedsel enzovoort. Houdt het bij inheemse mengsels en vermijd planten die kunnen domineren. Kies een geschikt moment om te zaaien, veel zaden kiemen in open grond en pas na een koude periode. Laat je informeren door deskundigen, via boeken, internet en kijk hoe de natuur het doet.

Wat is er in september te beleven? Boerenzwaluwen verzamelen zich voor de trek. De huiszwaluw maakt vlieg oefeningen om vitaal hun neef achteraan te gaan. De eerste roodborsten uit Scandinavië en Oost-Europa worden verwacht. Nog steeds bedelen jonge futen om een visje bij hun ouders. Bij vochtig weer zoeken Amerikaanse rivierkreeften via vochtig gras nieuw leefgebied. Te vroeg is dit jaar de sloot schouw uitgevoerd. Groot blaasjeskruid stond nog in volle bloei. **Op het heempad is nog volop kleur** en geur van bloeiende planten. Heelblaadjes, harig en gewoon wilgenroosje, heemst, wilde peen, gewone berenklauw, dubbelkelk, groot kaasjeskruid, vogelwikke, reuzenbalsemien, haagwinde, bont kroonkruid, Canadese en late guldenroede staan nog in bloei. Herfstasters gaan binnenkort atalanta's verleiden. Dit jaar waren er opvallend veel kleine koolwitjes op de kattenstaarten. Honingbijen van de naastgelegen imkerij hebben op het heempad een gedekte tafel. Tussen het riet bloeit het klimmende bitterzoet en je ruikt de sterke geur van watermunt. Helaas heeft ook de grote waterteunisbloem een plek langs de rietkraag veroverd, te ver voor ons om het handmatig te verwijderen. Het riet begint angstvallig hoog te worden en buigt steeds verder door, vanwege de nazomerregens en de woekerende haagwinde. Vogels houden zich rustig maar ze zijn er wel, regelmatig zie je een flits van een kleine karekiet, tjiftjaf of winterkoning. Kool- en pimpelmezen stropen de naastgelegen houtakker af om de laatste generatie larven en rupsen te consumeren. Af en toe duikt een visdiefje naar een visje. Kortom, er is nog veel te beleven.

Wandel mee met onze IVN excursie op zaterdag 26 september. We starten om 10.00 uur bij de Contactweide, Snijdelwijklaan, Boskoop (nabij station Snijdelwijk). We genieten van alles wat er nog te zien, te voelen en te horen is, zeg maar het gevoel beleven van de naderende herfst. Maximaal aantal deelnemers: 10, hierbij is goed afstand houden haalbaar. **Aanmelding gewenst: janny@countrygazette.nl.** Geef bij aanmelding een e-mail adres door zodat we je kunnen benaderen bij eventuele afmelding bij slecht weer, of eigen verhindering. Check eigen gezondheid.

Paddenstoelen zoeken in het Gouwebos? Op zaterdag 19 oktober. Deze IVN excursie gaat door maar paddenstoelen zoeken is onder voorbehoud, omdat afstand houden hier een beletsel kan zijn. We kijken naar de situatie van dat moment en volgen de adviezen van het RIVM en de overheid. Wellicht wordt het een algemene wandeling Gouwebos, waar we kijken naar de resultaten van de (noodzakelijke) kap van zieke essen, inmiddels in volle gang in het westelijk deel. We kijken naar de laatbloeiers en de vroeg gearriveerde wintergasten. Proef de lente met IVN Vrienden van het Heempad. Start: 10.00 uur bij kinderboerderij de Contactweide, Snijdelwijklaan Boskoop.

Eindejaarsplantenjacht 2020. Wij sluiten ons aan bij het jaarlijkse initiatief van FLORON. We tellen gedurende een uur de nog (of alweer) bloeiende planten die er nog te zien zijn (vorig jaar ruim 50 soorten). We kiezen een moment tussen kerst en Nieuwjaar, maken die datum kort van tevoren bekend aan degenen die zich aanmelden. Ook hier is 10 deelnemers het maximum, geef alvast door als je er bij wilt zijn: janny@countrygazette.nl . Bij grote belangstelling doen we de Eindejaars plantenjacht twee keer. Deze activiteit kan alleen doorgaan bij vorstvrij droog weer. Alle activiteiten in de regio worden vermeld via sociale media van het IVN Alphen aan den Rijn.

Als vliegen achter vliegen vliegen vliegen vliegen vliegen achterna. De vraag is hoeveel vliegen vliegen vliegen achterna? Dit vliegenvraagstuk (een woordenspel) is te lezen in de komende uitgave van Bont Allerlei, het kwartaalblad van het IVN Alphen aan den Rijn. Aanvullend op een informatief deel over het vliegenleven. Wat doet de vliegenvanger in dit verhaal en wat heeft een vliegenier ermee te maken? Als je nu lid wordt (voor € 24 per jaar) ondersteun je het werk van het Instituut Voor Natuureducatie (en duurzaamheid). Informatie en aanmelding: www.ivn.nl/alphenaandenrijn. Sommigen zijn lid geworden als waardering voor ons werk in het Zwarte Padgebied in Boskoop. Dat is, samen met complimenten over ons werk, de mooiste beloning, maak het IVN sterk.

Houden van ... Bomen. Nu we geen mensen meer mogen knuffelen en omarmen kunnen we dat wel doen met bomen. Doe als volgt, zoek een stevige boom, sluit de ogen, denk aan prettige dingen van vroeger. Voel de sapstroom van het leven, voel de energie die via de boom naar jouw lichaam stroomt. Spreek denkbeeldig af dat je de boom zult beschermen zo goed en zo lang dat mogelijk is. Droom weg en geniet intens. Mocht de boom te zacht aanvoelen en begint het te kriebelen? Dan heb je een eikenstam omarmd waar rupsen in processie naar een hoger doel streven.

Wachten op de eerste liefdesbrief aan de rode beuk. De boomfeestdag in Alphen ging helaas niet door, maar op 18 juni vond bij twee rode beuken aan de Castellumstraat wel de aftrap plaats van de actie Tree Tag. Meer dan 150 markante bomen kregen die dag in enkele landen (Nederland, België, Engeland en Zweden) een poster omgehangen, een Tree Tag, met vermelding hoe belangrijk die boom is. Mark Rotteveel uit Reeuwijk, initiatiefnemer van de actie, vertelt hoe belangrijk een boom is voor het klimaat, de biodiversiteit, schone lucht enzovoort. De tekst op de Tree Tag (per boom beschreven) luidt: *“Ik ben een rode beuk met een bladoppervlak van 1.340 vierkante meter en lever jaarlijks 204 dagen zuurstof voor 1 persoon. Ik houd jaarlijks 4.700 liter regenwater vast. Ik vang jaarlijks 1.508 gram luchtvervuiling en 47 kilo CO2 af. Totaal heb ik 2.383 kilogram koolstof opgeslagen. Dit staat gelijk aan 80.235 autokilometers”.* Mooie ludieke actie om aandacht te vragen voor bomen. Van zo'n boom moet je toch gaan houden? Mark Rotteveel hekelt ook de afschaffing van de kapvergunningen bij veel gemeenten, ook in Alphen. Daarvoor is het systeem beschermwaardige bomen in de plaats gekomen. Het merendeel van de bomen, ook mooie grote bomen met natuurwaarden, halen die status niet of staan ongezien op binnenplaatsen en in achtertuinen. Bladval, vogelpoep, vallende besjes, schaduw voor zonnepanelen en meer menselijke belangen maken veel bomen vogelvrij. Daarom is Tree Tag een mooie actie (Bron: AD/ GH).

Uitdeelactie gratis perenbomen voor inwoners van Zuid-Holland. Tussen donderdag 20 t/m zondag 23 augustus werden op initiatief van De Groene Motor 4000 gratis perenbomen uitgedeeld. Ook in andere provincies liep deze actie. Gratis bomen, hoe kan dat? Bij het project **Meer Bomen Nu** (MBN) heeft zich een kweker aangemeld met maatschappelijk gevoel (hulde!). Door de Corona uitbraak werd bij deze kweker een grote order geannuleerd. Wat doe je met zo'n onverkoopbare partij? Gewoonlijk vernietigen, maar niet bij deze kweker. Omdat de partij voor de nieuwe oogst plaats moest maken, deze actie dus. De bomen stonden opgekuild, met wortelpruik, daarom moest zorgvuldig worden omgegaan (tegen uitdroging) en meteen worden geplant of opgekuild. De soort peer: *Pyrus communis* 'conference', hoogte tot 2 meter, zelfbestuivend (een heerlijke peer). IVN Alphen aan den Rijn deed mee aan de uitdeelactie i.s.m. BC de Veenweiden. Goed initiatief, zeker als de partij voor het buitenland bestemd was, voor binnenlandse handel zal een kweker (in eigen belang) terughoudend zijn. Oproep aan gemeenten, bestel bomen en struiken vooral bij kwekers in eigen land, want ook komend seizoen zal de export nog enige vertraging ondervinden.

Paniek pandemie: turbomuggen, tijgerspinnen, killerkraaien, persmusketen, letterzetters, boa (zonder constrictor), poepende Polen, Aziatische hoornaars, angsthazen, reuzenteken, klitzaden, eikenprocessierupsen, brandhaarden, terrorbuizerds, monster van Lochness, coronanerfsten en bloedzuigers. Steekmuggen, knutten, regendazen, draaigatjes, sprinkhanen, vuurvliegen, weerwolven, rivierkreeften, reuzenbalsemien, reuzenberenklauw, alles wordt groter, enger, het veroverd de wereld. Misschien zullen dinosaurussen eens herrijzen. Virussen, machtiger dan Trump en Poetin samen, leggen de wereld plat. Intussen stappen velen zonder angst in het vliegtuig naar een oranje gekleurd land. Zouden we het liefst weer op een mudjevul stadion zitten en carnaval vieren.

Verdubbel de hoogtepunten in je leven, tegenslagen zullen minder zwaar gaan wegen. Vergeet wat niet meer kan, wees tevreden en niet bang, je kunt er vast weer tegen.

Pro-Rail zonder gif? Tussen Zijde en Snijdelwijklaan ligt een mooi stuk spoorbaan, parallel lopend langs het Zwarte Pad, gescheiden door een hek, verboden voor spoorlopers, niet voor bloemen. Omdat het spoorbermbeheer nogal wisselend is (soms 2x, soms niet) groeit er meestal grof spul, brandnetel, akkerdistel, glanshaver en gelukkig ook veel look zonder look. De rand bij het spoorhek werd door BAM (in opdracht van Pro-Rail) tot en met vorig jaar bespoten met gif (o.a. Roundup) en dat werd bij contact met afd. Publiekservice tegengesproken. Totdat ik vorig jaar een bedrijf met spuitmiddelen aantrof op het Zwarte Pad. Absurd, niet enkel voor de natuur, maar ook voor bloemen plukkende kinderen, bramen plukkende ouderen en honden die weleens op een grassprietje kauwen. Mede op ons verzoek heeft Marcel van der Veen (bijenspecialist Gemeente Alphen) bemiddeld en het heeft geholpen, dit jaar is de rand niet gespoten, enkel een smalle strook langs de rails. Gemaaid is er wel, niet afgevoerd, dus ruigte blijft. Op ons verzoek is een rand van ongeveer een meter achter het hek blijven staan, daar maakten droog minnende planten dankbaar gebruik van, we zagen teunisbloemen, boerenwormkruid, slangenkruid, voorjaarshelmkruid en bermooievaarsbek. Een maaibeurt zou nu gewenst zijn, maar dat staat wellicht niet in hun agenda. Dat brengt me op goed nieuws: beheerders van 800.000 km. infranatuur kiezen voor biodiversiteit.

Ecologische Hoofd Infrastructuur (EHI). Het Natuurnetwerk Nederland wordt omsloten door een spinnenweb van wegen, spoorlijnen, watergangen en vele leidingnetwerken. De nationale beheerders van deze infrastructuur hebben zich verenigd in Groene Netten. Een van de doelen is versterking van biodiversiteit op hun gronden. Onlangs werden bestuurders hierover voorgelicht, geïnspireerd en aangezet tot concrete actie. Het doel is om hun infrastructuur klimaatneutraal en circulair te maken (dus ook energieopwekking). Daarnaast wordt gedacht aan herstel van biodiversiteit. De Vlinderstichting is betrokken bij het ontwikkelen van een digitale kaart met alle eigendommen en beheerseenheden van de netbeheerders en bedrijven. Inmiddels worden mogelijkheden in kaart gebracht om krachten te bundelen. Beheergronden worden in kaart gebracht, bodemgegevens en grondwaterstanden beoordeeld, relevante GIS-data zijn samengevoegd. In één oogopslag wordt duidelijk dat netbeheerders samen 922 vierkante kilometer grond beheren, een gebied groter dan de Veluwe en een kwart van de landnatuur van Nederland, strekkend over een lengte van 802.500 kilometer. Deelnemende bedrijven zijn: Alliander, Enexis groep, Stedin, Gasunie, TenneT, KPN, ProRail, Rijkswaterstaat en MVO. Namens de Vlinderstichting is ecoloog Albert Vliegthart betrokken bij de plannen. Om deze EHI te verwezenlijken is deze afgezet tegen Natuurnetwerk Nederland om te zien welke verbindingen gelegd kunnen worden. Met alle gegevens gaan planologen, data-analisten en ecologen van allerlei organisaties aan de slag. Allen met het doel voor ogen om krachten te bundelen en zo snel mogelijk een grote stap zetten om biodiversiteit te vergroten en groene verbindingen te realiseren. Dit kan in de praktijk betekenen dat de grond langs spoorbanen (Pro-Rail) en velden rond hoofdgasleidingen (Gasunie) een natuurlijker uitstraling krijgen. Als het plan is gerealiseerd en de veiligheid voor overstekende dieren (ecoducten/ -tunnels) wordt nagestreefd is dit een grote stap voorwaarts voor natuur in Nederland (Bron Vlinderstichting).

Bestrijdingsmiddelen op de Zwarte Lijst van de EU. Het in de landbouw gebruikte middel thiacloprid wordt verboden in de EU omdat risico's voor de gezondheid (kankerverwekkend) bij onderzoek is bewezen. De Europese Commissie heeft dit bekend gemaakt. (Bron: AD).

Provincie Zuid-Holland doet gif in de ban. Bij het beheer van natuurgebieden in Zuid-Holland mag geen gif meer worden gebruikt (lijkt me logisch). Het geldt voor alle natuurgebieden die met subsidie van de provincie worden beheerd. Het verbod op chemische middelen geldt tevens voor agrarisch natuurbeheer. Ook vraagt de provincie aan particuliere grondbezitters om insecticiden, schimmelbestrijders en middelen tegen onkruid te vermijden. Ontbreekt nog: verbod op deze middelen in tuincentra voor particulieren. Een van de doelen is om de waterkwaliteit te verbeteren.

Alphen krijgt bloemen snel weg. Door wekelijks gazons te maaien krijgen bloemen geen kans. Alphen krijgt bloemen snel weg. Een deel van de natuurvriendelijke oevers in Snijdelwijk zijn begin juli al gemaaid. Een manier om bloemen in hun mooiste staat snel weg te krijgen. Alphen krijgt bloemensnelweg. Tussen Alphen en Leimuider wordt een bloemrijke verbinding aangelegd. Wij hopen op maatwerk van groenbeheer en de uitvoerders voor duurzame verbinding. Alphen aan den Rijn moet nog een flinke stap maken als Bovenste Beste Bermbeheerder.

Bovenste Beste Bermbeheerder. Wij feliciteren Gouda met dit bereikte resultaat. Het is vooral de verdienste van stadsecoloog André van Kleinwee. André is in de jaren tachtig al begonnen met een ecologisch beheerplan voor Gouda, in het bijzonder voor de woonwijk Bloemendaal. Bijna veertig jaar later bloeien er meerdere soorten orchideeën, grote ratelaar, margrietten en zelfs beschermde Campanula soorten. Ook beschikt Gouda over een Heempad nabij de Bloemendaalseweg waar André een flink aandeel in heeft gehad en er is een Heemtuin in het Goudse Hout. Al vele jaren worden bermen op de juiste manier ecologisch beheerd zodat bloemen, en daarmee ook vlinders en andere bestuivers, goede leefomstandigheden hebben. Deze natuurprijs wordt jaarlijks toegekend door Groenkeur, in nauwe samenwerking met de Vlinderstichting. Eerder, in 1994, kreeg Kleinwee al een landelijke natuurprijs voor de beste aanpak van de groenvoorzieningen. “Door jaren de grond te verschralen, o.a. met zand bij de grondverwerking, zijn goede resultaten bereikt.” Helaas is de afdeling van Cyclus, waarvoor hij werkte, opgeheven. Hij werkt nog twee dagen voor de gemeente Gouda en deelt sinds kort zijn kennis gedurende twee dagen met beheer in Zoetermeer. Is er in Alphen aan den Rijn (als 100.000 plus inwonersstad) intussen niet een plek voor een ecooloog? Mooi item voor komende verkiezingen. Bronnen: Vlinderstichting en AD/GH: Natuur om de hoek.

Natuur op Teevee. Nu we minder kunnen reizen, verre natuurgebieden niet kunnen bezoeken, is het bekijken van de vele natuurprogramma's op TV een goed alternatief. Beleef het mee op TV. Een nieuwe serie Vroege Vogels TV is gestart en elke vrijdag te zien: NPO 2, 19.50-20.40 uur. Met Benno Bentveld en Carrie ten Napel worden Nederlandse natuurgebieden bezocht. Op zaterdagavond biedt de Vlaamse TV twee natuurseries tussen 18.00 en 20.00 uur. Regelmatig zijn er programma's onder de titel Natuur op 2 (NPO TV2). RTVZ zendt wekelijks op maandagavond drie natuurseries uit. Natuur is er ook regelmatig op Regionale TV en de BBC.

Natuur op de radio. Zolang ik me herinner zit ik elke zondagochtend (zonder uitzondering) van 07.00-10.00 uur aan de radio (NPO Radio1) gekluisterd, genietend van het mooiste en beste natuurprogramma ooit: **Vroege Vogels Radio**. Actueel, positief, kritisch en gedurfd, schrijfblok bij hand om bruikbare informatie te noteren voor toepassing bij natuurwandelingen en de keuze van onderwerpen in het Heempad Journaal. Reportages afgewisseld met relaxte klassieke muziek. **Radio Rijnmond** heeft regionaal natuurnieuws in **Chris Natuurlijk**: zaterdag: 08.00-09.00 uur.. **Studio Alphen** heeft elke 3^e maandag het programma **Natuurlijk Alphen** van 20.00-21.00 uur. Regelmatig o.a. items van IVN Alphen, over Bentwoud, Nieuwkoop. In dit programma heb ik een variabel item van enkele minuten. In de komende uitzending (21 september) gaat het over zaden. Natuur in songs is er in ons eigen programma **Greenheart Country**, te ontvangen via Studio Alphen, RTV Krimpenerwaard en Crossroads Country Radio. Thema's voor komende uitzendingen zijn: muzikaal weerbericht (week 41) en storm (week 43). Kijk voor meer details op www.countrygazette.nl/greenheartcountry. Ook oude HPJ's staan hier digitaal geparkeerd.

Beste lezers, dit was het weer voor deze keer, mijn drang tot schrijven is weer bevredigd voor een maand. Hopelijk vind je het HPJ leuk om te lezen, misschien zit er bruikbare informatie in. Het mag met anderen gedeeld worden. Misschien ken je mensen die het HPJ ook willen ontvangen?. Blijf gezond, houd afstand, beleef het leven, kijk vooral naar wat er nog wel kan: dat is heel veel! Samenstelling: Hans van Dam. Verzending: Janny van Dam. Reacties: janny@countrygazette.nl